

POLSKIE STANDARDY KOSZTORYSOWANIA PODSTAWOWE POJĘCIA I DEFINICJE

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18. maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym – Dz. U. Nr 130, poz. 1389 z dnia 8. czerwca 2004 r., określiło w rozdziale 1 metody i podstawy sporządzania kosztorysu inwestorskiego, stanowiącego podstawę określenia wartości zamówienia na roboty budowlane oraz metody i podstawy obliczania planowanych kosztów prac projektowych i planowanych kosztów robót budowlanych, stanowiących podstawę określenia wartości zamówienia, którego przedmiotem jest zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych.

- 1.1. W ust. 2 w/w rozporządzenia zostały zdefiniowane następujące pojęcia:
- 1) cena jednostkowa – należy przez to rozumieć sumę kosztów bezpośredniej robocizny, materiałów i pracy sprzętu oraz kosztów pośrednich i zysku, wyliczona na jednostkę przedmiarową robót podstawowych;
  - 2) jednostkowych nakładów rzeczowych – należy przez to rozumieć nakłady rzeczowe robocizny, materiałów i sprzętu, niezbędne do wykonania jednostki przedmiarowej roboty podstawowej;
  - 3) katalogach – należy przez to rozumieć publikacje zawierające jednostkowe nakłady rzeczowe;
  - 4) kosztach pośrednich – należy przez to rozumieć składnik kalkulacyjny wartości kosztorysowej, uwzględniający nieujęte w kosztach bezpośrednich, koszty zaliczane zgodnie z odrębnymi przepisami do kosztów uzyskania przychodów, w szczególności koszty ogólne budowy oraz koszty zarządu;
  - 5) pracach projektowych – należy przez to rozumieć zakres prac projektowych, określony przez zamawiającego, z uwzględnieniem oddzielnych przepisów, trybu udzielania zamówienia i specyfiki robót budowlanych;
  - 6) przedmiarze robót – należy przez to rozumieć opracowanie zawierające zestawienie przewidywanych do wykonania robót w kolejności technologicznej ich wykonania, wraz z ich szczegółowym opisem, miejscem wykonania lub wskazaniem podstaw ustalających szczegółowy opis, z wyliczeniem i zestawieniem ilości jednostek miar robót podstawowych oraz wskazaniem podstaw do ustalania cen jednostkowych robót lub jednostkowych nakładów rzeczowych;
  - 7) robotach podstawowych – należy przez to rozumieć minimalny zakres prac, które po wykonaniu są możliwe do odebrania pod względem ilości i wymogów jakościowych oraz uwzględniają przyjęty stopień zagregowania robót;
  - 8) wartości kosztorysowej robót – należy przez to rozumieć wartość wynikającą z kosztorysu inwestorskiego, stanowiącego podstawę określenia wartości zamówienia;
  - 9) założeniach wyjściowych do kosztorysowania – należy przez to rozumieć dane techniczne, technologiczne i organizacyjne nieokreślone w dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych, a mające wpływ na wysokość wartości kosztorysowej

2. KOSZTORYS JAKO PODSTAWA USTALANIA CENY NA ROBOTY BUDOWLANE

2.1. Metoda uproszczona kalkulacji kosztorysowej

2.1.1. Formuła kalkulacji uproszczonej

Kalkulacja uproszczona polega na obliczeniu ceny kosztorysowej robót objętych przedmiarem robót jako sumy iloczynów ilości jednostek przedmiarowych robót podstawowych i ich cen podstawowych, z uwzględnieniem podatku od towarów i usług (VAT) – według formuły:

$$C_k = \sum L \cdot C_j + P_v \quad \text{gdzie}$$

- C_k – cena kosztorysowa obiektów lub robót budowlanych
 L – ilość ustalonych jednostek przedmiarowych robót dla przyjętego poziomu agregacji
 C_j – ceny jednostkowe dla ustalonych jednostek przedmiarowych robót dla przyjętego poziomu agregacji
 P_v – podatek od towarów i usług (VAT)

2.1.2. Jednostki przedmiarowe w kalkulacji uproszczonej

- 1) jednostki przedmiarowe w kalkulacji uproszczonej zależą od poziomu agregacji robót, dla którego obliczana jest cena kosztorysowa obiektu lub robót budowlanych. Rodzaj jednostki przedmiarowej i jej ilość powinna być podana w przedmiarze robót, który jest częścią składową dokumentacji projektowej;
- 2) zasady obliczania ilości jednostek przedmiarowych robót powinny być określone w specyfikacjach technicznych wykonania i odbioru robót, założeniach wyjściowych do kosztorysowania, opisie sposobu obliczenia ceny na roboty budowlane lub danych wyjściowych do kosztorysowania.

2.1.3. Podstawy cenowe kalkulacji uproszczonej

- 1) ceny jednostkowe robót stosowane w kalkulacji uproszczonej ustalone są:
  - przez wykonawcę na podstawie kalkulacji lub danych rynkowych (załącznik nr 4),
  - na podstawie dwustronnych negocjacji,
  - lub publikowanych, aktualnych informacji o cenach jednostkowych robót;
- 2) o wyborze sposobu ustalenia cen jednostkowych robót stosowanych w kalkulacji uproszczonej decydują:
  - założenia wyjściowe do kosztorysowania,

- opis sposobu obliczenia ceny na roboty budowlane,
  - dane wyjściowe do kosztorysowania, przy uwzględnieniu formy zlecenia robót i ich rozliczania
- Cenę jednostkową dla określonej roboty wykonawca robót może obliczyć według formuły:

$$C_j = R_j + M_{nj} + S_j + K_{pj} + Z_j \text{ gdzie}$$

- C_k – cena jednostkowa określonej pozycji przedmiarowej
 R_j – cena kosztorysowa robocizny na jednostkę przedmiarową robót
 M_{nj} – cena kosztorysowa materiałów na jednostkę przedmiarową robót łącznie z kosztami zakupu
 S_j – cena kosztorysowa pracy sprzętu na jednostkę przedmiarową robót
 K_{pj} – koszty pośrednie na jednostkę przedmiarową robót
 Z_j – zysk kalkulacyjny na jednostkę przedmiarową robót

2.2. Metoda szczegółowa kalkulacji kosztorysowej

2.2.1. Formuła kalkulacji szczegółowej:

- 1) kalkulacja szczegółowa ceny jednostkowej polega na określeniu wartości poszczególnych jednostkowych nakładów rzeczowych (kosztów bezpośrednich) oraz doliczeniu narzutów kosztów pośrednich i zysku z uwzględnieniem podatku od towarów i usług VAT (załącznik nr 3) – według formuły:

$$C_k = \Sigma L \cdot (n \cdot c + K_{pj} + Z_j) + P_v \quad \text{gdzie}$$

- C_k – cena kosztorysowa obiektów lub robót budowlanych;
 n – jednostkowe nakłady rzeczowe: robocizny – n_r , materiałów – n_m , pracy sprzętu n_s ;
 c – ceny jednostkowe czynników produkcji: robocizny – c_r , materiałów – c_m , pracy sprzętu – c_s ;

P_v – podatek od towarów i usług (VAT)

$n \times c$ – koszty bezpośrednie jednostki przedmiarowej robót obliczone według wzoru

$$n \times c = (\Sigma n_r + C_r + \Sigma n_m \times C_m + \Sigma n_s \times C_s)$$

- 2) koszty pośrednie w kosztorysie oblicza się jako iloczyn wskaźnika kosztów i ustalonej podstawy ich naliczania w/g wzoru:

$$K_p = \frac{W_{kp} \times (R_j + S_j)}{100\%} \quad \text{gdzie:}$$

K_p – koszty pośrednie naliczane na jednostkę przedmiarową lub na przyjęty zakres robót

W_{kp} – wskaźnik narzutów kosztów pośrednich w %

R_j – koszt robocizny na jednostkę przedmiarową robót

S_j – koszty pracy sprzętu na jednostkę przedmiarową robót

- 3) zysk w kosztorysie oblicza się jako iloczyn wskaźnika narzutu zysku i ustalonej podstawy jego naliczenia w/g wzoru:

$$Z = \frac{W_z \times P}{100\%} \quad \text{gdzie:}$$

Z – zysk kalkulacyjny

W_z – wskaźnik zysku w %

P – podstawa naliczania zysku, którą najczęściej stanowią: koszty robocizny, koszty pracy sprzętu i koszty pośrednie, określone na jednostkę przedmiarową robót lub na przyjęty zakres robót

3. RODZAJE KOSZTORYSÓW I PODSTAWY ICH SPORZADZENIA

3.1. Rodzaje kosztorysów

3.1.1. W zależności od przeznaczenia wykonawca winien posługiwać się jednym z następujących rodzajów kosztorysów:

- 1) ofertowym
- 2) zamiennym
- 3) powykonawczym

3.1.2. Kosztorys ofertowy stanowi kalkulację ceny oferty i jest przygotowany przez wykonawcę przed podpisaniem umowy jako propozycja wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy.

3.1.3. Kosztorys zamienny stanowi kalkulację dla zmiany ceny ustalonej w umowie i jest przygotowany przez wykonawcę po wykonaniu robót jako propozycja zmian kosztorysu ofertowego z uwagi na zmiany pierwotnie przewidzianych ilości jednostek przedmiarowych robót.

3.1.4. Kosztorys powykonawczy stanowi kalkulację dla ustalenia wynagrodzenia wykonawcy za wykonanie przedmiotu umowy, w przypadku gdy nie jest opracowany kosztorys ofertowy i jest on sporządzony przez wykonawcę po wykonaniu robót.

3.2. Podstawy sporządzania kosztorysów

3.2.1. Podstawy do sporządzania kosztorysu ofertowego stanowią:

- 1) dokumentacja projektowa, zawierająca przedmiar,
- 2) specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót budowlanych,
- 3) dane wyjściowe do kosztorysowania, założenia wyjściowe do kosztorysowania lub opis sposobu obliczenia ceny na roboty budowlane (przykład załączniki nr 1 i 2),

- 4) ceny jednostkowe robót podstawowych dla kalkulacji uproszczonej,
  - 5) jednostkowe nakłady rzeczowe dla kalkulacji szczegółowej,
  - 6) ceny jednostkowe czynników produkcji (C_r , C_{mr} , C_s) oraz wskaźników kosztów pośrednich oraz narzutu zysku dla kalkulacji szczegółowej,
  - 7) podatek od towarów i usług ustalony na podstawie odrębnych przepisów
- 3.2.2. Podstawy do sporządzenia kosztorysu zamiennego stanowią:
- 1) dokumentacja budowy – księga obmiaru i dziennik budowy o ile jest wymagany odrębnymi przepisami,
  - 2) kosztorys ofertowy w zakresie cen jednostkowych robót lub jednostkowych nakładów rzeczowych oraz cen czynników produkcji i wskaźników narzutów a także podatku od towarów i usług.
- 3.2.3. Podstawy do sporządzenia kosztorysu powykonawczego stanowią:
- 1) dokumentacja budowy obejmująca dokumentację projektową, dziennik budowy i księga obmiarów, protokoły odbiorów częściowych i końcowych, protokół typowania robót, operaty geodezyjne, a w przypadku realizacji robót metodą montażu – także dziennik montażu,
  - 2) dane wyjściowe do kosztorysowania
  - 3) ceny jednostkowe robót określone zgodnie z ustaleniami w danych wyjściowych do kosztorysowania, umowie lub ofercie wykonawcy – dla kalkulacji uproszczonej,
  - 4) jednostkowe nakłady rzeczowe, ceny jednostkowe czynników produkcji, wskaźniki kosztów pośrednich i narzutu zysku, określone zgodnie z ustaleniami w danych wyjściowych do kosztorysowania, umowie lub ofercie wykonawcy – dla kalkulacji szczegółowej,
  - 5) podatek od towarów i usług ustalony na podstawie odrębnych przepisów.

4. PRZEDMIAR ROBÓT BUDOWLANYCH

4.1. Przedmiar robót i jego zadania

4.1.1. Przedmiar robót spełnia następujące zadania:

- 1) uściśla opis przedmiotu zamówienia poprzez uszczegółowienie zakresu ilościowego robót, mierzonego odpowiednimi jednostkami miary,
- 2) stanowi podstawę obliczenia ceny na roboty budowlane.

4.1.2. Przedmiar robót stanowi część składową dokumentacji projektowej. Wyjątkiem są przypadki, w których:

- 1) zamówienie na roboty budowlane udzielone jest w trybie zamówienia z wolnej ręki,
- 2) w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zamawiający przyjął zasadę wynagrodzenia ryczałtowego.

4.1.3. Przedmiar robót powinien zawierać:

- 1) zestawienie przewidywanych do wykonania robót w kolejności technologicznej ich wykonania,
- 2) szczegółowy opis lub wskazanie podstaw ustalających szczegółowy opis każdej roboty,
- 3) wskazanie właściwej specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych dla każdej pozycji przedmiaru (wymóg obligatoryjny w zamówieniach publicznych),
- 4) wyliczenie i zestawienie ilości jednostek przedmiarowych robót na uzgodnionym z zamawiającym poziomie agregacji.

4.1.4. Każda pozycja przedmiaru powinna zawierać następujące informacje:

- 1) numer pozycji przedmiaru,
- 2) kod pozycji przedmiaru określony zgodnie z ustaloną indywidualnie systematyką lub systematyką stosowaną w katalogach (np. KNR – nr tablicy, kolumny),
- 3) numer specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych (wymóg obligatoryjny w zamówieniach publicznych),
- 4) opis robót w danej pozycji przedmiaru oraz obliczenie ilości robót (jednostek miary) dla tej pozycji przedmiaru,
- 5) jednostkę miary roboty dla danej pozycji przedmiaru,
- 6) ilość jednostek robót (miary) w danej pozycji przedmiaru z uwzględnieniem zasad obmiarowania, określonych w przyjętych katalogach (KNR)

4.1.5. Przykłady formularzy spisu działów przedmiaru robót oraz tabeli przedmiaru podano w załączniku do metod